

УДК 81'25: 61
DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/93-1-53>

Дар'я КАРАЧОВА,

orcid.org/0000-0001-9526-2406

кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри ділової іноземної мови та перекладу
Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»
(Харків, Україна) *dilugansk@ukr.net*

Вікторія МИРОШНИЧЕНКО,

orcid.org/0000-0002-4381-3314

кандидат філологічних наук, доцент,
професор кафедри ділової іноземної мови та перекладу
Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»
(Харків, Україна) *vikamiroshnichenko1974@ukr.net*

Тетяна АГІБАЛОВА,

orcid.org/0000-0003-4612-4845

кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземних мов
Харківського національного автомобільно-дорожнього університету
(Харків, Україна) *tanika.fem@gmail.com*

КРЕАТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ НА ЗАНЯТТЯХ З ПЕРЕКЛАДУ

Стаття присвячена загальному ознайомленню з найпопулярнішими креативними методами навчання, які використовуються викладачами на заняттях з перекладознавства у вищих навчальних закладах. Сучасні процеси глобалізації підштовхують всі галузі життя до кардинальних змін і галузь освіти не є виключенням. З початком пандемії Covid-19 освіта зазнала значних труднощів та повинна була за надзвичайно короткий проміжок часу перейти на нові методи навчання. Таким чином, на перший план вийшли різноманітні технологічні методи, які базувались на використанні інтернету. Все це дало потужний поштовх до глобальної зміни формату навчання. І ці методи показали себе настільки ефективно протягом останніх років, що навіть з поверненням до оффлайн навчання багатьма ВУЗами, викладачі продовжили використання різних технологічних методів на заняттях. Нові креативні методи можуть значним чином урізноманітнити та зробити значно цікавішими рутинні практичні заняття та заохотити здобувачів освіти до отримання нових знань. Також ці нові методи допомагають отриманню студентами практичних навичок, які їм значно допоможуть у майбутній професії. Передові технології наразі вимагають обізнаності у різних програмах, додатках, без яких вже неможливо уявити наше життя. Дослідження останніх років довели, що знання однієї лише теорії не можуть гарантувати практичних успіхів студента, тому дуже важливим фактором є навчити студентів застосовувати теоретичні знання на практиці. Особливо це стосується галузі перекладознавства та вивчення іноземних мов. Важливо зазначити, що галузь перекладознавства є надзвичайно актуальною протягом останніх років, тому дуже важливою є кваліфікована підготовка майбутніх перекладачів у різних галузях перекладу. Проте все це неможливо втілити в життя старими методами у навчанні, адже галузь освіти повинна реагувати на запити глобалізаційних змін, бути сучасною та актуальною. Відхід від застарілих моделей навчання змінюється та вимагає від викладачів великої відповідальності та активності в вивченні нових підходів до навчання. Саме тому є дуже важливим досліджувати тематику різноманітних креативних методів навчання та активно впроваджувати їх у сучасний навчальний процес.

Ключові слова: освіта, перекладознавство, креативні методи навчання, глобалізація, технології.

Daria KARACHOVA,

orcid.org/0000-0001-9526-2406

*Candidate of Science in Philology, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Business Foreign Language and Translation
National Technical University «Kharkiv Polytechnic Institute»
(Kharkiv, Ukraine) dilugansk@ukr.net*

Viktoriia MYROSHNYCHENKO,

orcid.org/0000-0002-4381-3314

*Candidate of Science in Philology, Associate Professor,
Professor at the Department of Business Foreign Language and Translation
National Technical University «Kharkiv Polytechnic Institute»
(Kharkiv, Ukraine) vikamiroshnichenko1974@ukr.net*

Tetiana AHIBALOVA,

orcid.org/0000-0003-4612-4845

*Candidate of Science in Philology, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Foreign Languages
Kharkiv National Automobile and Highway University
(Kharkiv, Ukraine) tanika.fem@gmail.com*

CREATIVE TEACHING METHODS IN TRANSLATION CLASSES

The article is devoted to a general introduction to the most popular creative teaching methods used by lecturers in translation studies classes in higher education institutions. Modern processes of globalization are pushing all areas of life to radical changes, and the education sector is no exception. With the beginning of the Covid-19 pandemic, education experienced significant difficulties and had to switch to new teaching methods in an extremely short period of time. Thus, various technological methods based on the use of the Internet came to the fore. All this gave a powerful impetus to a global change in the format of teaching. And these methods have proven themselves so effectively in recent years that even with the return to offline learning, many universities continued to use various technological methods in classes. New creative methods can significantly diversify and make routine practical classes much more interesting and encourage students to gain new knowledge. Also, these new methods help students acquire practical skills that will greatly help them in their future profession. Advanced technologies now require familiarity with various programs and applications without which it is impossible to imagine our lives. Recent studies have proven that knowledge of theory alone cannot guarantee a student's practical success, so it is very important to teach students to apply theoretical knowledge in practice. This is especially true for the field of translation studies and the study of foreign languages. It is important to note that the field of translation studies has been extremely relevant in recent years, so qualified training of future translators in various fields of translation is very important. However, all this cannot be implemented using old teaching methods, because the education sector must respond to the demands of globalization changes, be modern and relevant. The departure from outdated teaching models is changing and requires teachers to be very responsible and active in studying new approaches to teaching. That is why it is very important to explore the topic of various creative teaching methods and implement them in the educational process.

Key words: *education, translation studies, creative teaching methods, globalization, technology.*

Постановка проблеми. Сучасні світові тенденції все більше акцентують увагу на креативних методах навчання. Ця тема не втрачає своєї **актуальності** останні роки, адже вплив глобалізації несе з собою різноманітні зміни у суспільстві і, тим самим, впливає на галузь освіти.

Методи, які використовувались ще десятиліття тому, вже не є актуальними та не можуть підготувати нові покоління до отримання тих навичок та знань, які допоможуть їм бути конкурентоспроможними на сучасному ринку праці. Сучасний світ вимагає багатофункціональності у будь-якій галузі, готовності навчатись за допомогою прак-

тики під час роботи та швидко адаптуватись до будь-яких змін. І вищі навчальні заклади повинні реагувати на зміни у суспільстві та мати змогу готувати та випускати професіоналів, які будуть спроможні відразу вливатись у робочий процес.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням нових підходів до навчання, а також тематики сучасних креативних методів навчання займається надзвичайно багато науковців, адже ця тема не втрачає своєї актуальності протягом останніх років.

Наприклад, Н. Канонік, К. Ковальова, О. Трубіцина зазначають, що «традиційні методи zde-

більшого орієнтовані на запам'ятовувально-відтворювальні техніки... а їх засилля автоматично створює ситуацію, у якій студенти є пасивними одержувачами знань...» (Канонік та ін., 2022: 303). Проте важливо зазначити, що під впливом глобалізації, ситуація починає змінюватись і «в останні роки відбувся помітний зсув у бік іншомовної освітньої діяльності, орієнтованої на студента і його активну лідерську позицію у здобутті знань і навичок з іноземної мови» (Канонік та ін., 2022: 303).

На думку Кашук М. та Липченко Т. важливими креативними методами у навчанні є «віртуальна реальність (переваги: дозволяє зануритися здобувачам освіти в змодельоване середовище, яке може бути адаптоване до їхніх потреб у вивченні мови), використання соціальних мереж (сучасна студентська молодь може з ефективністю використовувати їх для вивчення іноземної мови, слідкуючи за іншомовним контентом), адаптивне програмне забезпечення (основні його особливості: персоналізація, зворотний зв'язок, диференціація, моніторинг)...» (Кашук та ін., 2023: 339).

Отже тематика нових креативних методів навчання є надзвичайно актуальною серед дослідників протягом останніх років, що допомагає значним чином розвивати ці методи та активно запроваджувати їх у навчальний процес.

Метою нашої публікації є загальний огляд сучасних креативних методів навчання на заняттях з перекладу у вищих навчальних закладах.

Виклад основного матеріалу. Якщо ми зазирнемо у минуле, то побачимо, що ще декілька десятиліть тому основною метою вищої освіти було дати якомога більше теоретичних знань, які б стали у нагоді тогочасним студентам. Проте глобалізаційні зміни у світі внесли певні корективи у галузь освіти. І зараз ми можемо побачити, що сучасна освіта змінює фокус з величезної кількості теоретичної інформації до звуження її до більш дрібних тем, які можуть бути опрацьовані практично (а не теоретично) на заняттях. Практика стає головною метою будь-якого заняття. Якщо раніше лекційний матеріал викладався лише читанням певного теоретичного матеріалу лектором протягом заняття, то сучасні лекції стають вже інтерактивними та сприяють залученню студентів до участі та обговорення цієї лекції. Це дає можливість активізувати критичне мислення, спроможність глибинного дослідження певної теми та максимально занурити студентів у вивчення нового матеріалу. Дослідження останніх років довели, що знання лише теорії не можуть гарантувати практичних успіхів студента,

тому дуже важливим фактором є навчити студентів застосовувати теоретичні знання на практиці. Особливо це стосується галузі перекладознавства та вивчення іноземних мов. Саме тому багато сучасних дослідників намагаються винайти якомога більше креативних методів навчання задля заохочення студентів до отримання нових знань та можливості їх вжитку у різноманітних життєвих ситуаціях. Слід зазначити, що вся сучасна галузь освіти базується на студентоцентричності (висуненні студента на перший план). Це дає можливість активізувати його участь у занятті, отримати практичні навички у певній галузі та зацікавити його у навчанні, адже тепер студент є не тільки слухачем, але є активним учасником заняття. Цей фактор сприяв появі різноманітних сучасних креативних методів навчання.

Сучасними методами навчання можна назвати різноманітні підходи, які ставлять студента в центр процесу, використовуючи інтерактивні технології та активні методики для підвищення ефективності навчання.

Серед основних сучасних креативних методів навчання зазвичай виділяють:

- комунікативний метод (спрямований на комунікативний розвиток студентів завдяки спілкуванню між собою та з викладачами);
- технологічний метод (використання на заняттях різноманітних комп'ютерних програм, мобільних додатків та інших мультимедійних засобів для підвищення ефективності навчання);
- завдання-орієнтований метод навчання (Task-based Language Teaching) коли виконання конкретних завдань стають основою навчального процесу та імітують різноманітні ситуації максимально наближені до життєвих, що дає студентам можливість краще адаптувати новий матеріал у життєві обставини;
- проєктний метод (надає можливість студентам працювати над спільними проєктами, що розвиває критичне мислення, креативність та необхідні навички роботи у команді);
- метод гейміфікації (використання ігрового формату у проведенні заняття, що сприяє кращому запам'ятовуванню нового матеріалу студентами);
- штучний інтелект (використання програм та додатків для персоналізованого навчання та поглиблення знань студентів);
- використання коміксів.

Комунікативний метод є найбільш розповсюдженим у сучасній галузі освіти. Особливо це стосується перекладознавства та вивчення іноземних мов. Ця галузь є неможливою для вивчення базуючись лише на теоретичних знаннях. Прак-

тика є головним фактором успішного засвоєння матеріалу та спроможності розмовляти іноземною мовою. Знання теорії звісно важливо, але саме практика дає можливість студентів заговорити та мати змогу використовувати різні методи перекладу. Тому комунікативний метод є найрозповсюдженішим задля досягнення успіху в навичках перекладу. Він дозволяє відтворити максимально наближені до життєвих ситуації на заняттях і, тим самим, заохотити студентів до перекладу таких ситуацій. Розробка різноманітних діалогів, обговорення текстів також спонукає студентів до розмовної практики.

Технологічний метод також, як і комунікативний, наразі є одним із найпопулярніших методів навчання у сучасних реаліях світу. Він дає надзвичайну можливість до використання будь-яких навчальних додатків, програм, використання презентацій, виконання групових проєктів студентами та багато іншого. Викладачі можуть використовувати деякі ситуації максимально наближені до роботи різноманітних юридичних, економічних компаній, або медіа галузі, реклами... що дасть змогу студентам отримати практичні навички перекладу у різних професійних галузях. Також технологічний метод надає можливість викладачеві використовувати різноманітні аудіо та відео завдання. Розглянемо детальніше.

Аудіовправи.

Ці типи завдань зазвичай є найскладнішими для студентів. З розвитком новітніх технологій викладачі сьогодні можуть використовувати різні платформи для аудіовправ. На заняттях з перекладу такі завдання надзвичайно важливі, оскільки вони тренують увагу, концентрацію та пам'ять студентів, а також допомагають краще засвоїти матеріал та отримати навички послідовного перекладу, який вважається найскладнішим видом перекладу.

На відміну від письмового перекладу, аудіовправи допомагають студентам ознайомитися як з класичною вимовою носіїв мови, так і з різними типами діалектів. Такі завдання є важливою невід'ємною частиною занять з перекладу (Карачова та ін., 2024: 233).

Відеовправи.

Цей тип вправ з'явився кілька років тому і вже набрав популярності. На відміну від аудіовправ, використання відеовправ є трохи легшим для студентів, оскільки візуалізація допомагає швидше засвоювати нову інформацію та розуміти нову лексику.

Використання відео під час лекцій значно покращує якість знань студентів та прискорює вивчення матеріалу. Слід також зазначити, що

концентрація уваги студентів набагато краща на лекціях з використанням відео (Карачова та ін., 2024: 234).

Оскільки весь сучасний світ базується на використанні різних технічних можливостей, галузь освіти також не повинна втрачати таку можливість у своєму розвитку.

Далі розглянемо завдання-орієнтований метод навчання (Task-based Language Teaching), який є ще не досить розповсюдженим у нашій країні, але є дуже популярним у європейських країнах. Викладач виокремлює декілька конкретних завдань, які необхідно виконати студентам протягом семестру. Зазвичай ці завдання моделюють якісь конкретні ситуації максимально наближені до життєвих. І студенти мають змогу самостійно опрацювати цей практичний матеріал та набути певних навичок та знань у цій конкретній галузі. Такі завдання можуть мати творчий підтекст та бути виконані у формі есе або презентації. Інколи викладач може видавати такі завдання декільком студентам щоб вони мали змогу опановувати навички роботи у команді.

Проектний метод також лише починає набирати популярність у сучасній галузі освіти нашої країни, проте є вже досить відомим серед європейських вишів. Викладачі розробляють тематику таких проєктів згідно навчального плану та надають студентам можливість виконувати такі завдання у команді. Зазвичай такого роду завдання видаються на групу 5–6 студентів та виконуються протягом певного проміжку часу, приблизно від двох тижнів до місяця. Все це досить індивідуально та залежить від конкретного предмету та кількості матеріалу, яку треба опрацювати. Студенти мають змогу ознайомитись із тематикою завдання, дослідити необхідний матеріал та зробити фінальну презентацію на задану викладачем тему. Зазвичай такі завдання майже завжди передбачають колективну роботу над презентацією, адже це надає змогу залучити до її підготовки всіх членів групи, яким викладач видав це завдання. Так само, як і завдання-орієнтований метод навчання, проєктний метод надає студентам можливість навчитись працювати у команді над певною темою, що допомагає розвинути колективні навички роботи у майбутньому.

Метод гейміфікації набирає значної популярності у нашій країні останнім часом. Цей метод базується на вивченні нового матеріалу завдяки залученню компонентів гри у навчальний процес. Такий різновид занять викликає значну зацікавленість серед студентів та підвищує попит на них. Звісно, що підготовка до таких занять вимагає від

викладача більшої кількості часу та обізнаності у таких нових креативних методах, адже не кожному можна інтегрувати у галузь освіти та використати її не тільки для вивчення нового матеріалу, але й для його закріплення.

Проте важливо зазначити, що «гейміфікація» становить значний інтерес серед студентів. Ця технологія може залучати різні види інших технологій, як, наприклад, відео ряд або аудіо завдання. Це призводить до кращого запам'ятовування інформації та кращому акцентуванню уваги студентів на новій темі заняття та новому матеріалі, а ігровий формат дозволить надати студентам великий обсяг нової інформації не втративши уваги студентів. Такі заняття можуть також залучати студентів до співучасті у цьому процесі, що викликає значний інтерес у здобувачів освіти» (Мирошніченко та ін., 2025: 220). Тому, на нашу думку, слід активно використовувати такий метод у навчанні, адже він дає змогу опрацьовувати великі обсяги нового матеріалу без перевантаження студентів і сприяє кращому запам'ятовуванню інформації, що може значним чином покращити якість навчання.

Використання штучного інтелекту у галузі освіти має досить контroversійне ставлення. По-перше, він надає надзвичайно багато можливостей для навчання, але по-друге, він також активно експлуатується студентами замість самостійної роботи над завданнями. Саме тому всі ці фактори викликають досить контroversійне ставлення до його використання у процесі навчання.

Проте якщо подивитись на метод його використання з позитивної сторони, то можна зробити висновки, що він може надати унікальні можливості для вивчення іноземних мов та практики перекладознавства. Аудіо додаток чату GPT, наприклад, надає унікальну можливість комунікативної практики з «носіями» мови. Викладач може обрати у налаштуваннях британську чи американську англійську і тренувати студентів фонетично, наприклад. Це є надзвичайною можливістю у наш час, адже не кожен виш може залучити до роботи носіїв мови. Також на заняттях з перекладознавства викладач може використовувати можливості чату GPT для тренувань послідовного перекладу. Все це може бути унікальним та корисним досвідом та спонукати до розвитку професійних навичок майбутніх перекладачів.

І останнім із зазначених нами методів є використання коміксів у освітньому процесі. Цей метод є найновішим наразі та ще не отримав належної уваги у нашому сучасному суспільстві. Проте західні виші використовують цей метод для заохочення студентів до навчання. Важливо зазначити,

що сам формат коміксів розповсюдився у нашому суспільстві не так давно. Він характеризується максимальною наближеністю діалогів до життєвих ситуацій, наявністю малюнків та невеликим обсягом текстів. Все це зробило формат коміксів досить популярним серед молоді у наш час.

Таким чином, викладачі західних вишів почали використовувати комікси для інтерактивності занять. Такі діалоги можна надавати студентам для послідовного перекладу, наприклад. Цей формат є досить новим, але вже став популярним серед західних здобувачів освіти.

Отже завдання сучасної галузі освіти – бути максимально актуальною та залучати всі найновіші світові досягнення для того, щоб адаптувати студентів до життя та роботи у сучасних реаліях, адже всі передові технології наразі вимагають обізнаності у роботі з різними програмами, додатками, без яких вже неможливо уявити сучасний світ.

Висновки. Огляд найпопулярніших креативних методів навчання дає змогу ознайомитись з різноманітними сучасними підходами до навчання та варіантами його урізноманітнення. Відхід від застарілих моделей навчання вимагає від викладачів великої відповідальності та активності в вивченні нових підходів до занять.

Сучасний світ вже неможливо уявити без використання електронних програм та додатків, які дуже спрощують наше життя. Так само і галузь освіти повинна вміти швидко адаптуватись до змін у суспільстві та його нових вимог та потреб.

Нові креативні методи навчання можуть значним чином урізноманітнити та зробити значно цікавішими рутинні практичні заняття та заохотити здобувачів освіти до отримання нових знань. Також такі методи допомагають отриманню студентами практичних навичок, які їм значно допоможуть у майбутній професії.

Увесь сучасний світ налаштований на креатив та нові відкриття, удосконалення старих систем та отримання нових знань через практичне засвоєння, а не тільки через теорію, як це було раніше. Тому дуже важливим є вміти швидко адаптуватись до потреб сучасного суспільства та підлаштовувати під це всі інші галузі нашого життя, адже нові норми вимагають нових підходів та навичок. І завдання сучасної освіти – це вміти виявляти такі потреби заздалегідь та швидко підлаштовуватись під них. Галузь освіти вже мала такий виклик з початком пандемії Covid-19 і продемонструвала, що може надзвичайно швидко підлаштовуватись під нові вимоги суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Канонік Н., Ковальова К., Трубіцина О. Сучасні методики навчання іноземної мови у ЗВО. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету ім. І. Франка*. 2022. Вип. 55. Т. 1. С. 303–310.
2. Кашук М., Липченко Т. Сучасні тенденції у навчанні і вивченні іноземних мов. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2023. Вип. 67, Т. 1. С. 339–344.
3. Карачова Д. В., Мирошніченко В. М., Пільгуй Н. М. Use of multimedia technologies in translation classes in higher education institutions. «Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика». 2024. Том 35 (74) № 5. С. 231–235.
4. Мирошніченко В. М., Агібалова Т. М., Карачова Д. В. Презентації як важливий фактор сучасних технологій навчання у галузі мовознавства та перекладу. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2025. Вип. 85. Т. 2. С. 218–222.

REFERENCES

1. Kanonik N., Kovalova K., Trubitsyna O. (2022) Suchasni metodyky navchannia inozemnoi movy u ZVO [Modern methods of teaching a foreign language in higher education institutions]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk: mizhvuzivskyi zbirnyk naukovykh prats molodykh vchenykh Drohobyskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu im. I. Franka*, 55. T. 1. 303–310. [In Ukrainian]
2. Kashchuk M., Lypchenko T. (2023) Suchasni tendentsii u navchanni i vyvchenni inozemnykh mov [Current trends in teaching and learning foreign languages]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*, 67, T.1. 339–344. [In Ukrainian]
3. Karachova D. V., Myroshnychenko V. M., Pilhui N. M. (2024) Use of multimedia technologies in translation classes in higher education institutions. *Vcheni zapysky Tavriiskoho natsionalnoho universytetu imeni V. I. Vernadskoho. Serii: Filolohiia. Zhurnalistyka*, 35 (74) № 5. 231–235.
4. Myroshnychenko V. M., Ahibalova T. M., Karachova D. V. (2025) Prezentatsii yak vazhlyvyi faktor suchasnykh tekhnolohii navchannia u haluzi movoznavstva ta perekladu [Presentations as an important factor in modern learning technologies in the field of linguistics and translation]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*, 85. T. 2. 218–222. [In Ukrainian]

Дата першого надходження рукопису до видання: 12.11.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 10.12.2025

Дата публікації: 30.12.2025